

8 AUG. 1978

l.K. 1977/123/o4c8-2.

Indenrigsministeriet har i dag skrevet således til Helsingør byråd:

" I skrivelser af 14. og 22. juni 1978 (j.nr. 9516/19-3) har byrådet anmodet indenrigsministeriet om at ophæve en af tilsynsrådet for Frederiksberg ant den 7. juni 1978 truffet afgørelse, hvorefter tilsynsrådet i medfør af § 61, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse har sat byrådets beslutning i byrådets møde den 29. marts 1978 om valg af byrådsmedlem Jahn Frilund Jacobsen til 1. viceborgmester og som medlem af økonomiudvalget ud af kraft. Tilsynsrådet har samtidig udbedt sig underretning om, hvem byrådet vælger til 1. viceborgmester, og hvem der indvælges i økonomiudvalget i stedet for Jahn Frilund Jacobsen.

Det fremgår af sagen, at byrådsmedlem Poul Pedersen i skrivelse af 4. april 1978 anmodede tilsynsrådet om at tage stilling til, om Jahn Frilund Jacobsen, der er civilingeniør og medindehaver af det rådgivende firma Dines Jørgensen & Co., som udfører en lang række ingeniørarbejder for Helsingør kommune, på grund af denne nære forretningsforbindelse med kommunen må være udelukket fra at blive indvalgt i økonomiudvalget samt fra at blive valgt til 1. viceborgmester.

Spørgsmålet om Jahn Frilund Jacobsens habilitet har tidligere været behandlet af tilsynsrådet samt af indenrigsministeriet og folketingets ombudsmand, ligesom spørgsmålet har været indbragt for Østre Landsret. Sagens hovedtræk er i korthed følgende:

På grundlag af udtalelser fra indenrigsministeriet og folketingets ombudsmand vedtog Helsingør byråd i oktober 1972, at Jahn Frilund Jacobsen måtte udtrede af ejendomsudvalget, hvorimod han kunne bevare sit medlemskab af økonomiudvalget - uanset at indenrigsministeriet og folketingets ombudsmand forinden havde udtalt, at man også måtte være betænkelig ved hans medlemskab af økonomiudvalget. Efter at spørgsmålet påny var rejst for ombudsmanden og tilsynsrådet, traf byrådet den 11. januar 1973 beslutning om, at Jahn Frilund Jacobsen skulle udtrede af økonomiudvalget. Denne afgørelse indbragte Frilund Jacobsen for tilsynsrådet i skrivelse af 6. februar 1973, men tilsynsrådet svarede i skrivelse af 13. februar 1973, at byrådets beslutning efter tilsynsrådets opfattelse ikke kunne anses for ulovlig, hvilket synspunkt indenrigsministeriet tilsluttede sig i skrivelse af 30. maj 1973. Herefter anlagde Jahn Fri-

lund Jacobsen sag mod Helsingørskommune vedrørende spørgsmålet om hans medlemskab af økonomiudvalget.

Efter at der var afholdt valg til byrådet, men inden der var afsagt dom i sagen, blev Jahn Frilund Jacobsen i det ny byråds konstituerende møde den 28. marts 1974 påny indvalgt i økonomiudvalget. Hans advokat inddrog herefter spørgsmålet om lovligheden af dette valg i retssagen. Ved Østre Landsrets dom den 25. marts 1975 fastslog retten, at Helsingørskommune burde anerkende, at Jahn Frilund Jacobsen, hvad angik habiliteten, var lovligt valgt som medlem af byrådets økonomiudvalg, medens Frilund Jacobsen burde anerkende, at Helsingørskommunes beslutning af 11. januar 1973 - hvorefter Frilund Jacobsen skulle udtræde af økonomiudvalget - var lovlige.

Efter at have modtaget Poul Pedersens klage brevvekslede tilsynsrådet med Helsingørskommune, som oplyste, at byrådet i sit møde den 12. april 1978 havde vedtaget, at Jahn Frilund Jacobsen fortsat kunne være 1. viceborgmester og medlem af økonomiudvalget. Endvidere indsendte byrådet en opstilling over samtlige bygge- og anlægsarbejder, som kommunen havde iværksat efter 1. april 1975, hvorefter fremgik, at firmaet Dines Jørgensen & Co. havde medvirket i 15 af ialt 19 arbejder, hvor kommunen havde benyttet rådgivende ingeniør, samt at firmaet havde modtaget ialt knap 1,7 mill. kr. for bistand i disse sager.

Herefter satte tilsynsrådet i sin afgørelse af 7. juni 1978 byrådets beslutning i mødet den 29. marts 1978 om valg af Jahn Frilund Jacobsen som medlem af økonomiudvalget ud af kraft i medfør af styrelseslovens § 61, stk. 1. Da en viceborgmester i borgmesterens forfald er født formand for økonomiudvalget, satte tilsynsrådet også byrådets beslutning om den pågældendes valg til 1. viceborgmester ud af kraft i medfør af samme bestemmelse. Tilsynsrådet lagde ved afgørelsen bl.a. til grund, at der er fremført væsentlige indvendinger mod landsretsdømmens konklusion om, at valget af Jahn Frilund Jacobsen til medlem af økonomiudvalget i 1974 var lovligt, og at den betænkelighed, som tilsynsrådet hidtil havde haft med hensyn til at statuere, at byrådets valg af Jahn Frilund Jacobsen til henholdsvis ejendomsudvalget og økonomiudvalget var så klart ulovligt, at tilsynsrådet kunne træffe foranstaltninger i medfør af styrelseslovens § 61, nu var overvundet som følge af, at den af indenrigsministeren i folketinget fremsatte udtalelse om, at også personer i privat erhverv i visse tilfælde kan være afskåret fra medlemskab af udvalg, ikke havde givet folketinget anledning til nogen reaktion.

af sagen for indenrigsministeren og statsretten.

Tilsynsrådet henviste herved dels til kritikken af Østre Landsrets dom i 2 artikler i tidsskriftet Juristen og Økonomen 1976, og dels til indenrigsministerens tale ved fremsættelsen i folketinget af det forslag til lov om ændring af lov om kommunernes styrelse, der blev vedtaget som lov nr. 877 af 8. juni 1977, og som bl.a. indebar en ændring af styrelseslovens § 29 om kommunalt ansattes medlemskab af udvalg.

I sin skrivelse af 22. juni 1978 har byrådet bl.a. anført, at der efter Helsingørskommunes opfattelse blev truffet en endelig afgørelse af spørgsmålet om byrådsmedlem Jahn Frilund Jacobsens habilitet som økonomiudvalgsmedlem ved Østre Landsrets dom af 25. marts 1975, idet byrådet har opfattet landsrettens dom således, at spørgsmålet er så tvivlsomt, at en afgørelse fra byrådet ikke vil kunne afægtes. Byrådet mener, at kommunen må være bundet af landsrettens dom, medmindre der siden dommens afgivelse er sket ændringer i Jahn Frilund Jacobsens erhvervsmæssige relationer til kommunen eller i retsstillingen for erhvervsdrivendes medlemskab af kommunale udvalg. Med hensyn til Frilund Jacobsens erhvervsmæssige relationer til kommunen fremgår det af kommunens opstilling over bygge- og anlægsarbejder, at der ikke er sket nogen ændringer i kommunens anvendelse af det rådgivende ingeniørfirma Dines Jørgensen & Co. Med hensyn til retsstillingen for erhvervsdrivendes medlemskab af kommunale udvalg mener byrådet ikke, at der er sket nogen ændring ved indenrigsministerens udtalelser i forbindelse med den nævnte ændring af den kommunale styrelseslov, idet disse udtalelser blot er udtryk for, hvad der allerede er gældende ret. Byrådet mener derfor ikke, at man på grund af indenrigsministerens bemærkninger kan nå frem til, at valget af Jahn Frilund Jacobsen nu er så klart ulovligt, at der kan træffes foranstaltninger i medfør af § 61 i den kommunale styrelseslov. Byrådet tilføjer, at byrådet ikke ser en direkte forbindelse mellem medlemskab af økonomiudvalget og posten som 1. viceborgmester. Såfremt 1. viceborgmester i borgmesterens forfald på grund af inhabilitet ikke kan fungere som formand for økonomiudvalget, vil 2. viceborgmester efter byrådets opfattelse kunne fungere som formand. Med byrådets skrivelse er fremsendt en udtalelse fra et mindretal i byrådet, hvoraf fremgår, at mindretallet føler sig bundet af den af tilsynsrådet truffede afgørelse, men at mindretallet ligesom flertallet er interesseret i en afklaring af spørgsmålet ved indbringelse af sagen for indenrigsministeren og domstolene.

I denne anledning skal man udtale, at i tilfælde, hvor der rejses tvivl om, hvorvidt et byrådsmedlem er afskåret fra medlemskab af et udvalg, påhviler det byrådet på grundlag af en konkret bedømmelse at træffe beslutning om, hvorvidt den pågældende må anses for udelukket fra medlemskab af vedkommende udvalg. Den af byrådet træfne beslutning kan sættes ud af kraft af tilsynsmyndigheden i medfør af bestemmelsen i styrelseslovens § 61, stk. 1, såfremt beslutningen findes stridende mod lovgivningen, ligesom spørgsmålet kan indbringes for domstolene.

Efter indenrigsministeriets opfattelse - som ministeriet finder forudsætningsvis anerkendt ved Østre Landsrets dom af 25. marts 1975 - kan et byrådsmedlem være udelukket fra medlemskab af et udvalg ikke blot, hvor dette udtrykkelig har hjemmel i lovgivningen, men også uden for sådanne tilfælde i medfør af almindelige forvaltningsretlige grundsetninger om habilitet.

I de hensyn, der må lægges til grund ved afgørelsen af, om en person er udelukket fra medlemskab af et udvalg, indgår efter indenrigsministeriets opfattelse som et væsentligt moment hensynet til udvalgets uhindrede arbejde. Heri ligger bl.a., at et udvalg normalt skal være fuldtalligt ved sagernes behandling og afgørelse, og at et byråd derfor må være udelukket fra at udpege et medlem til et udvalg, hvis det på forhånd er åbenbart, at vedkommende vil være inhabil ved behandlingen af og afstemningen i så stor en del af de sager, som udvalget behandler, at det må give anledning til væsentlige betænkeligheder med hensyn til effektiviteten i udvalgets sagsbehandling. Der må herved lægges vægt ikke blot på antallet af sager, men også på betydningen af de sager, hvori den pågældende må anses for inhabil.

Det har på denne baggrund til stadighed været indenrigsministeriets opfattelse - som folketingets ombudsmand også har givet udtryk for - at det ville være rigtigst at udelukke Jahn Frilund Jacobsen fra medlemskab af økonomiudvalget på grund af arten og omfanget af firmaet Dines Jørgensen & Co.'s arbejde for Helsingørskommune og Frilund Jacobsens tilknytning til dette firma.

Særligt med hensyn til spørgsmålet om byrådets valg af Frilund Jacobsen til 1. viceborgmester bemærkes, at ministeriet deler tilsynsrådets betænkelighed ved dette valg ikke blot på grund af det af tilsynsrådet anførte moment, at 1. viceborgmester fungerer som formand for økonomiudvalget i borgmesterens fravær, men tillige, fordi 1. viceborgmester i denne situation skal varetage funktionerne som leder af kommunens administration, hvad ministeriet må anse for uforeneligt med Frilund Jacobsens nære forretningsforbindelse med kommunen.

er befor så vidt Østre Landsret i den foran omtalte dom af 25. marts 1975 har udtalt, at Helsingørskommune burde anerkende, at den pågældende, hvad angik habiliteten, var lovligt valgt som medlem af byrådets økonomiudvalg ved det den 28. marts 1974 afholdte konstituerende møde, finder man anledning til at fremhæve, at dommens præmisser, bl.a. set i lyset af de i sagen nedlagte påstande, nærmest må føre indenrigsministeriet til den opfattelse, at domresultatet må forstås således, at retten - i en situation, hvor både byrådet og tilsynsmyndigheden havde skønnet, at valget af Frilund Jacobsen som medlem af økonomiudvalget ikke burde tilsidesættes - kun ville anfægte valget hvis de således udevede skøn fandtes i klar strid med afgørende retlige grundprincipper.

Det bemærkes i denne forbindelse, at Frederiksborg amts tilsynsråd imidlertid ikke - hverken før eller efter domsafsigelsen - har taget stilling i spørgsmålet om gyldigheden af Frilund Jacobsens medlemskab af økonomiudvalget i valgperioden 1974-78.

Efter at byrådet også for valgperioden 1978-81 har valgt Frilund Jacobsen som medlem af økonomiudvalget og tillige som 1. viceborgmester har tilsynsrådet således ikke været afskåret fra at tage spørgsmålet om gyldigheden af disse valg op.

Indenrigsministeriet har herefter ikke fundet grundlag for at kritisere det af tilsynsrådet udevede skøn over betænkelighederne ved Jahn Frilund Jacobsens medlemskab af byrådets økonomiudvalg og hans valg til 1. viceborgmester. Indenrigsministeriet har heller ikke, uanset at rækkevidden af den omhandlede forvaltningsretlige retsregel ikke er udtrykkeligt fastlagt i lovgivningen, fundet tiltrækkelige holdpunkter for at kritisere, at tilsynsrådet har skønnet, at betingelserne for at bringe styrelseslovens § 61, stk. 1, i anvendelse, har været til stede.

Indenrigsministeriet stadfæster derfor i medfør af § 47, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse tilsynsrådets afgørelse af 7. juni 1978 såvel med hensyn til byrådsmedlem Jahn Frilund Jacobsens medlemskab af økonomiudvalget som hans valg til 1. viceborgmester.

Man skal anmode byrådet om at underrette tilsynsrådet og indenrigsministeriet om, hvem byrådet vælger til 1. viceborgmester, og om hvem der indvælges i økonomiudvalget i stedet for Jahn Frilund Jacobsen. til indsendte sagsakter tilbagesendes henlagt.

Tilsynsrådet for Frederiksborg amt og folketingets ombudsmand
1978 (j.nr. 1978-970-240).

+ kopi til afdelingschefen

+ kopi til sagsbehandlerne i l. k.kt.

+ kopi til Sv.E. Jacobsen, Fr. borg Amts Avis, 3400 Hillerød (Esbjergvej 12, 7. etage)

er herfra underrettet om foranstående.

København, den

8 AUG 1978

Egon Jensen

Kære Addi Andersen.

Aage Spindler

Fak for det brev af 30. juni 1978 vedrørende byrådsmedlem
Jahn Frilund Jacobsens habilitet.

Indenrigsministeriet har i dag stadfæstet den afgørelse,
som tilsynsrådet for Frederiksborg amt traf den 7. juni 1978.

Helle Skjerbæk

Da den nærværende baggrund for afgørelsen kan jeg henviser til inden-
rigsministeriets skrivelse, som jeg går ud fra, at jussus byråds-
medlem vil modtage kopi af.

Jeg vil dog gerne tilføje, at afgørelsen af, om et kommunal-
bestyrelsesmedlem er udelukket fra medlemskab af et udvalg, træffes
udfra en vurdering af, om den pågældendes væsentlige interesser
i forhold til udvalgets sagsområde er af en sådan art og omfang,
at de generelt er egnede til at vække tvivl i befolkningen om, at
udvalgets afgørelser er baseret på saglige hensyn. Afgørelser træf-
tes altså uden hensyntagen til den pågældendes individualitet. Der
er således ikke i denne sag foretaget nogen vurdering af Frilund
Jacobsens personlige optræden i sagen, og det kan derfor efter min
opfattelse heller ikke betragtes som en personlig kritik af ham, at
han bliver udelukket fra medlemskab af økonomiudvalget.

Jeg føler mig overbevist om, at tilsynsrådet for Frederiksborg
amt også har truffet sin afgørelse ud fra en generel saglig vurde-
ring.

I anledning af disse bemærkninger af, at Frilund Jacobsen er
lovligt indvalgt i byrådet, kan jeg svare, at der jo ikke er tale
om, at Frilund Jacobsen skal forlade byrådet, men kun om udelukkelse
fra økonomiudvalget og fra posten som 1. viceborgmester.

1) Helsingør byråd.

Med venlig hilsen

2) Tilsynsrådet for Fr.borg amt. Not. Der henvises til tilsynsrådets skri-
velse af 27.6.78 (j.nr. 089-215-99-4-1978).

De hertil indsendte sagsakter tilbagesendes hoslagt,

3) Folketingets ombudsmand. Not. Der henvises til Deres skrivelse af 12.7.
1978 (j.nr. 1978-970-240).

+ kopi til afdelingschefen

+ kopi til sagsbehandlerne i l. k.kt.

+ kopi til Sv.E. Jacobsen, Fr.borg Amts Avis, 3400 Hillerød (også
dagen efter).